

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (From): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. m.

(Lovforslaget (nr. 159) findes i tillæg A. sp. 2929, fremsættelsen i tidenden sp. 4404).

Første næstformand (From): Sammen med denne sag foretages de under punkterne 10-12 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om en kornordning for høstårene 1967-68 og 1968-69.

(Lovforslaget (nr. 160) findes i tillæg A. sp. 2941, fremsættelsen i tidenden sp. 4404).

Første behandling af forslag til lov om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter.

(Lovforslaget (nr. 161) findes i tillæg A. sp. 2949, fremsættelsen i tidenden sp. 4405).

Første behandling af forslag til lov om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter.

(Lovforslaget (nr. 162) findes i tillæg A. sp. 2921, fremsættelsen i tidenden sp. 4406).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Chr. Rasmussen: Ja, jeg skal på dette sene tidspunkt ikke gøre mange bemærkninger til disse lovforslag. De er jo kommet til verden under svære fødselsvanskeligheder.

Når det alligevel er med noget blandede følelser, jeg på mit partis vegne anbefaler en hurtig gennemførelse, skyldes det ikke modvilje mod den udvidede beløbsramme,

men måden, hvorpå det er sket. Jeg føler mig nemlig overbevist om, at der her i folketinget er så stor forståelse for de vanskeligheder, en meget stor del af landmændene kæmper med i øjeblikket, at man ville have været i stand til at opnå nogenlunde samme resultat, selv om tilskuddene ikke havde været kædet sammen med overenskomstforhandlingerne, hvilket ikke har medvirket til at skabe større sympati for landbrugsstøtten, da det i store kredse af befolkningen er opfattet som en form for direkte pengeafpresning. Jeg håber, denne form kan ændre sig, før vi næste gang står over for overenskomstforhandlinger. Jeg tror nemlig ikke, det er sidste gang, vi her i folketinget kommer til at beskæftige os med støtteordninger for landbruget, heller ikke selv om vi inden for en rimelig tid skulle komme ind i fællesmarkedet.

Jeg finder ingen anledning til at gå nærmere ind på de enkelte lovforslag, men jeg vil henstille til landbruget, at man tager under overvejelse, nu da dispositionsfonden forøges, om det ikke var rimeligt for at lette trykket på kødmarkedet i en overgangsperiode at yde et direkte tilskud til nedslagning af tyrekalve som spædkalve, hvilket måske kunne medvirke til at bevare en betydelig moderdyrsbestand, som der forholdsvis hurtigt kunne bygges videre på, såfremt forholdene bedrer sig i den kommende tid.

Jeg tror også, det havde betydning, om man inden for hjemmemarkedsordningen så på forholdene i fjerkræsektoren. Det forekommer mig, at man på dette område netop i kraft af hjemmemarkedsordningen og måske i kraft af andre tilskud har opbygget en produktion, der rent nationaløkonomisk nærmest må betragtes som en underskudsforretning.

Hvad kornordningen angår, er jeg naturligvis klar over, at den har modstandere her i tinget. I mit parti er vi imidlertid af den opfattelse, at støtteordninger for landbruget ikke kan laves uden om kornet. Så kan man naturligvis altid diskutere, om man har fundet det rigtige prislag; men jeg mener, landbrugsministeren har gjort ret i at fastholde de nugældende priser. Jeg tror, de ligger noget så nær det rigtige, som man er i stand til at komme.

Noget grundigt udvalgsarbejde kan der

[Chr. Rasmussen.]

jo næppe blive tale om; dertil er tiden antagelig for knap, og mulighederne for ændringer må vel også betegnes som yderst minimale. Alligevel er jeg klar over, at en lang række problemer vil blive rejst i udvalget, og jeg kan tilsige mit partis velvillige medvirken til den bedst mulige løsning af de problemer, der her er tale om.

Niels Eriksen: De landbrugslovsforslag, som her er til første behandling, må ses i relation til landbrugets erhvervsmæssige betydning for det danske samfund, til erhvervets produktions- og afsætningsmæssige vilkår i dag og til de forventninger, man stiller til afsætningen af landbrugets animalske produktion fremover.

Vi er nu engang et land, der i en meget høj grad skal leve af eksport og samhandel med andre lande. Det er grundlaget for vor levestandard. Vor eksport pr. indbygger er 6-7 gange så stor som f. eks. i lande som USA og Frankrig, og derfor spiller vor eksport en afgørende rolle for dansk økonomi.

Glædeligvis har vi i de senere år haft en betydelig stigning i vor industrieksport, men det er, som om stigningstakten er dalende. Industrieksporten steg kun med 8 pct. i 1966 mod 12 pct. i 1965 og 17 pct. i 1964. Den stærkt nedadgående tendens illustreres yderligere af tallene for eksportstigningen inden for de enkelte kvartaler i 1966 målt i forhold til tilsvarende kvartaler i 1965. Således udgjorde eksportstigningen i første kvartal 1966 12,2 pct., i andet kvartal 10,8 pct., i tredje kvartal 7,5 pct. og i fjerde kvartal kun 4,4 pct.

Landbrugseksporten er gennem de sidste 7-8 år steget med ca. 200 mill. kr. om året i gennemsnit. Denne stigning har været næsten rent netto, idet stigningen i importværdien af rå- og hjælpestoffer til landbruget har været yderst begrænset.

I det økonomiske sekretariats redegørelse i december 1965 for den økonomiske baggrund for regeringens langtidsprogram med hensyn til offentlige investeringer kom man til den konklusion, at hvis der skal skaffes valutagrundlag for realisering af den velferdsstigning, som efter de senere års erfaringer anses for teknisk mulig — ca. 4 pct. om året — vil det være en betingelse, at der samtidig med en fortsat nettostigning

på 200 mill. kr. i landbrugseksporten kan opnås en årlig fremgang i industrieksporten på 15 pct. Det sidste tal har jo, som jeg har nævnt, ikke holdt, og det har givet sig udslag i stigende merindførsel og et underskud på betalingsbalancen for 1966 på ikke mindre end $1\frac{1}{4}$ milliard kr.

Hvad nu, hvis prognosen for landbrugseksporten også svigter? Sker det, kan det blive meget store tal, det kommer til at dreje sig om, og meget alvorligt for det danske samfund. Landbrugseksporten androg sidste år inklusive den konserveseksport, der har sit udgangspunkt i landbruget, ca. 7 milliarder kr., henved halvdelen af vore samlede eksportindtægter.

Landbrugets øjeblikkelige økonomiske situation er, som alle ved, yderst anstrengt; man kæmper med stigende økonomiske omkostninger, med øgede gældsbyrder, der skal forrentes med tårnhøje renter, og med stigende afsætningsvanskeligheder på grund af udenlandske spærringer eller store afgifter, især på kvægbrugssiden. Men landmanden lever i håbet, håbet om at komme ind i et større frit marked, hvor priserne på landbrugsprodukter også vil følge fremstillingsomkostningerne i rationelt drevne brug. Men han kan ikke betale renter og afdrag med håb. Landbofamiliens opnåede arbejdsfortjeneste har i de senere år været stærkt dalende. I fjor var den for de mindre brugsstørrelser under halvdelen af en faglært arbejders indtægt, for de større gårde $\frac{2}{3}$, og det trods en de fleste steder helt usædvanlig arbejdsindsats.

Kvægholdet har haft og har den dårligste økonomi, og det overvejes alvorligt hos mange landmandsfamilier at afvikle denne den mest arbejdskrævende del af landbrugets produktion. Det er ikke underligt. Landmanden fik i 1966 mindre hjem for samme smørekseport, end landmændene gjorde for 10 år siden, og de afgifter, der skal betales for at få slagtedyrene over vore grænser, har nærmet sig halvdelen af dyrets værdi; derfor er økonomien i kvægholdet meget ringe.

Jeg tror, det samfundsøkonomisk vil være til ubodelig skade, hvis sådan afvikling tog fart. Gennem et dygtigt avlsarbejde har vi her i landet skabt en kvægbestand, der ikke findes bedre nogen steder i verden, dyr, hvis afkom vil blive efterspurgt fra mange lande,

[Niels Eriksen.]

hvis spærringerne hæves. Jeg mener derfor, det er rigtigt, at den øgede støtte, som lovforslaget indebærer, fortrinsvis gives til kvægholdet.

Jeg er ikke enig med hr. Chr. Rasmussen, der før foreslog, at man skulle tage penge fra dispositionsfonden og slagte tyrekalve. Det er jo sådan, at den eneste gren inden for kvægekseporten, der har været nogenlunde lønende, er kalveekseporten til Italien. Derimod skulle man sætte et oplysningsarbejde i gang om, hvordan man rigtigt fodrer de kalve, der kan anvendes til eksport.

Om den støtte, der nu bliver foreslået, er tilstrækkelig til at hindre, at mange kvægbesætninger bliver nedlagt, ja, det hænger jo i høj grad sammen med håbet, håbet om det store marked; den foreslåede støtte kan ikke bringe økonomisk balance, men det er dog en stimulans.

Også svineproduktionen, der i de sidste år har været den bedste gren inden for landbruget, synes desværre nu at stå over for vanskeligheder. Det er jo sådan, at når én produktionsgren går nogenlunde, kaster flere og flere sig over den. De sidste svine-tællinger viser en meget betydelig stigning i antallet af drægtige søer, og vore afsætningsmuligheder på vort traditionelle baconmarked, England, er jo begrænset af den markedsdelingsordning, som vi er inde under. Ydermere har forbruget af bacon — vel på grund af den skrappe økonomiske politik, man har ført — været mindre end foregående år. Dertil kommer, at de såkaldte tredjelandsmarkeder hidtil har været meget tilbageholdende med købstilbud til blot nogenlunde rimelige priser. Denne situation har givet sig udslag i, at landmændene i forhold til i fjor i de sidste måneder har fået 30-40 kr. mindre hjem pr. slagterigris. Der udfoldes fra slagteriernes side store bestræbelser for at få øget afsætning over konserves; men skinkemarkedet i USA har gennem lang tid været meget svagt, og det har betydet, at svineproducenterne ud over den støtte, der gives fra dispositionsfonden, har måttet yde meget betydelige beløb til støtte for konservesfabrikationen. I 1966 drejede det sig om ca. 100 mill. kr. Det ser altså heller ikke særlig lysende ud for svineproduktionen.

Det gør det heller ikke for æg- og fjerkræ-

eksporten, som bliver lukket ude fra det ene marked efter det andet. Man anstrenger sig i alle afsætningsled inden for landbruget for at finde frem til nye og mere forædlede eksportprodukter og også for at få en stærkere spredning af afsætningen, men det er dyrt at indarbejde nye ting og samtidig befæste stillingen på de traditionelle markeder.

Her har landbrugets dispositionsfond været til uvurderlig gavn. Dispositionsfonden betaler således en væsentlig del af de ca. 60 mill. kr. årligt, der bruges til generel eksportpropaganda for danske landbrugsvarer, en indsats, der har været af meget stor betydning. Siden 1. august 1966 har det været nødvendigt at anvende en væsentlig del af fondens midler til støtteopkøb af oksekød, senere også af fjerkrækød, som følge af de stadig forværrede eksportmuligheder til fællesmarkedet. Nævnte støtteopkøb har vist sig at være af en værdi, der langt overstiger de udgifter, de har påført dispositionsfonden. Det har således været muligt nogenlunde at bevare stabiliteten på oksekødmarkedet, til trods for at afsætningsmulighederne har været meget uregelmæssige og utilfredsstillende siden 1. august 1966, hvor virkningerne af fællesmarkedets afgiftssystem for oksekød for alvor blev mærkbare. Jeg kan derfor bifalde, at det næststørste beløb, der her gives, går til dispositionsfonden; jeg tror, det vil være en udmærket ting.

Lovforslagene indebærer også, at de nuværende hjemmemarkedsordninger fortsætter uændret. Disse ordninger er af meget stor værdi for landbruget ved under monopoltilsynets kontrol at sikre en rimelig pris for den del af produktionen, der afsættes på hjemmemarkedet. En dansk ægproduktion har i de senere år overhovedet ikke kunnet opretholdes uden i kraft af hjemmemarkedsordningerne. Ordningerne har desuden haft en vis effektivitetsfremmende betydning, idet de gennem deres stabiliserende indflydelse på de gennemsnitlige afregningspriser forbedrer mulighederne for en rationel driftsplanlægning. Jeg vil gerne sige om de prisstigninger, der nu forhandles om mellem landbruget og monopoltilsynet, at det er jo ikke stigninger, som går til landbruget; det er udelukkende stigninger, som er fremkaldt af stigende omkostninger. Danske forbrugere

[Niels Eriksen.]

har de billigste fødevarer, nogen levnedsmiddelforbruger har i Europa. Det er jo sådan, at forbrugernes udgifter til levnedsmidler beslaglægger en stadig dalende del af indtægten. Efter de sidste tal, der er opgivet, er man nu nede på 5-6 pct. i udgifter til levnedsmidler af en gennemsnitlig forbrugerindkomst. Det kan ikke præsteres i andre europæiske lande. Jeg skal ikke sige meget om kornloven. Kornloven er foreslået forlænget uændret, og det er vist også rigtigt. Jeg synes, at kornloven har fungeret godt det sidste år på nær ét punkt. Jeg beklager, at man gik væk fra at fastsætte faste priser på brødkorn. Efter at man har undladt det, er de svageste, de fattigste, kommet i den situation, at de får for lidt for deres brødkorn, fordi de skal sælge umiddelbart efter høst, og da er brødkornsprisen altid lav. Det har også givet sig udslag i, at arealerne med brødkorn er meget stærkt dalende. Sidste år havde vi ikke rug nok til at klare vor egen rugbrødsforsyning. I dag er indmalingen kun 50 pct. Hvede render, så vidt det er oplyst, nogenlunde rundt, men til næste år er arealerne betydelig formindsket. Jeg synes, det er nedværdigende, at vi her i Danmark laver en kornordning, som i hvert fald ikke sikrer, at dansk brød bages af danske brødkornsprodukter, og jeg ville gerne, om vi i udvalget kunne snakke lidt om disse ting. Jeg tror, der kan findes en måde at gøre det på, så det ikke kommer til at koste staten i hvert fald væsentlige beløb.

Det tredje lovforslag drejer sig jo om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter. Jeg ved ikke, om titlen er helt rigtig — det, det drejer sig om, er jo, at mejeriprodukter ikke skal belægges med moms, og at man derfor vil finde en ordning. Det er jo et led i de skattelove, som er vedtaget, hvorefter der skal ske visse tilbagebetalinger af moms. Jeg skal ikke sige mere om det. Jeg synes, forslaget ser meget udviklet ud, men det er jo også noget, man kan se på i udvalget. Vi er jo alle sammen klar over, hvad det drejer sig om; så gælder det bare om, at vi finder den rigtige måde at gøre det på.

Landbrugets problemer er ikke løst ved disse lovforslag, de løses først, når landbruget får friere afsætning med lige konkurrencevilkår, men lovforslagene her, som

jo er fremkommet efter de forhandlinger, der er ført imellem regeringen og landbrugets ansvarlige organisationer, er vel udtryk for, hvad der har kunnet opnås enighed om. Der er enkeltheder, vi gerne vil se på i et udvalg, men i øvrigt vil jeg anbefale lovforslagene til en velvillig behandling.

Peter Larsen: Jeg vil indlede med at udtrykke min tilfredshed med, at gartneri-loven behandles sammen med de øvrige landbrugslove, og at loven også skal have samme virketid. For selv om vilkårene for landbrug og gartneri kan være noget forskellige, er der alligevel mange berøringsflader. Det er jo også kommet til udtryk nu under overenskomstforhandlingerne på det lønmæssige område, at disse berøringsflader bevirker en vis parallelitet.

Der er i hvert fald ét meget væsentligt område, hvor problemstillingen er den samme, nemlig når det drejer sig om afsætningen, både af det, der går til eksport, og af det, der går til hjemmemarkedet. Her ligger det jo helt klart, at der i hvert fald er visse grupper inden for gartnerisektoren, som har vanskeligheder — vanskeligheder, som vel i første række skyldes markedsordningerne med told og restriktioner, men også i nogen grad skyldes den friere import af visse varer. Jeg tror, det har spillet en ret afgørende rolle her.

Vi erkender fra venstres side, at en lovgivning på disse områder til fremme af afsætningen er nødvendig, og vi vil gerne medvirke til en fortsat lovgivning på disse områder. Det, der naturligt melder sig i denne forbindelse, er jo spørgsmålet, om de fremsatte lovforslag er tilstrækkelig effektive. Er de midler, der stilles til rådighed, tilstrækkelige til at opfylde kravene, som stadig vokser? Jeg vil anerkende, at det er fremskridt med de 2 mill. kr., der yderligere stilles til rådighed i den kommende 2 års periode, men jeg tror på den anden side, at det ligger helt klart — det fremgår jo også af bemærkningerne til lovforslaget — at der er visse grupper inden for gartnerisektoren, som har vanskeligheder; jeg kan her nævne grønsagsgruppen, som på eksportmarkedet har måttet konstatere en tilbagegang.

Der er som nævnt mange faktorer, der indgår i dette, og det kan være svært umiddelbart at pege på, hvor de enkelte

[Peter Larsen.]

og afgørende faktorer ligger, men jeg tror, man må gøre sig klart, at vanskelighederne i de kommende år næppe bliver mindre på disse områder. Vi ved, at der 1. juli 1968 træder nye regler i kraft vedrørende omsætning og afsætning af gartneriprodukter i fællesmarkedet, og derfor tror jeg, der vil blive brug for en ekstra indsats vedrørende et forøget salg fremstød i den periode, der kommer, og som må betegnes som værende en for erhvervet vanskelig overgangsperiode.

I hvor høj grad det er muligt ved hjælp af reklame og markedspleje at udvide afsætningen, er vel svært på forhånd at bedømme, men jeg tror, det ligger helt klart allerede nu, at en række kulturer nødvendigvis vil kunne komme ud for så store vanskeligheder, at de vil have svært ved at klare sig, og dette medfører jo en række meget store omlægninger inden for gartnerisektoren. Desuagtet gør man fra gartnerierhvervets side et meget stort fremstød for netop at skabe basis for yderligere afsætning i fællesmarkedet og andre steder, og denne indsats mener jeg også man bør påskønne fra samfundets side.

Jeg vil i denne forbindelse gerne nævne en ting, som jeg ved har skabt bitterhed i mange gartnerikredse; jeg tænker her på den pludselige liberalisering af visse varegrupper, som navnlig har ramt visse flerårige kulturer hårdt. Jeg finder, at man burde have forhandlet med de pågældende og have taget hensyn til de investeringer, der var foretaget, således at de kunne have imødeset en vis afviklingstid. Mange af de investeringer, der er foretaget, vil jo være spildt, når den liberalisering, der her er gennemført administrativt, får lejlighed til at slå igennem.

Når dette er sagt, vil jeg gerne give udtryk for, at jeg anerkender gensidighedsprincippet i varehandlen. Men det havde været lettere at acceptere mange af disse ting, hvis vi havde mødt den samme gensidighed, den samme åbenhed, i lande, vi handler med. Det har desværre ikke været tilfældet, og derfor mener vi i venstre, at vi må afbøde eller søge at afbøde nogle af de værste virkninger, og det kan vi bl. a. gøre ved det lovforslag, der her er til behandling.

Jeg skal ikke ved denne lejlighed gå ind på enkelthederne i lovforslaget; det er jo

stort set en videreførelse af gældende lov. Jeg vil dog gerne anerkende, at man nu på et enkelt område vedrørende salg på hjemmemarkedet har søgt at klargøre reglerne, således at man forhåbentlig kan bortvejre tvivl og usikkerhed, samtidig med at man fastholder de fornødne kvalitetskrav. Jeg tror, at netop hvad dette angår, er det helt nødvendigt, at vi fastholder dette som det bærende princip for gartnerierhvervet, ikke mindst i den kommende tid, hvor konkurrencemæssige hensyn vil gøre sig gældende i endnu stærkere grad; vore klimatiske forhold kan jo ikke helt hamle op med de vilkår, som andre lande er i stand til at fremvise på disse områder.

Ja, de øvrige enkeltheder vil jeg vente med til udvalget og vil blot slutte med at anbefale lovforslaget. Vi så gerne om muligt en yderligere forbedring på disse områder.

H. C. Toff: De love, som folkettingen vedtog i foråret 1965 for at afbøde landbrugets vanskeligheder, udløber den 1. juli i år. Udviklingen siden dengang har ikke forbedret landbrugets eksistensvilkår, men vanskelighederne er yderligere strammet til, idet fællesmarkedets landbrugsordninger er strammet siden dengang. Fællesmarkedet er i højere grad blevet selvforsynende med de varer, dansk landbrug traditionelt har været leverandør af til Vesttyskland og andre af fællesmarkedslandene. Omkostningsstigningerne er faldet over landbruget som over andre erhverv, og konkurrenceevnen på eksportmarkederne er derved yderligere blevet forringet. Landmandens indtægter til forrentning og til den daglige livsførelse er formindsket, og landbrugets forrentning af handelsværdien nærmer sig nu 1 pct.

Det er denne udvikling, der danner baggrund for de lovforslag, regeringen her har fremsat. Allerede da vi behandlede landbrugslovene i 1965, gav jeg på mit partis vegne udtryk for, at de midler, der dengang stilledes til disposition for at afbøde landbrugets økonomiske vanskeligheder, ikke var tilstrækkelige, og vi søgte under folketingets udvalgsarbejde at virke for at skabe et flertal for at udvide beløbsrammen. Men de partier, der stod bag regeringsdannelsen i 1964, var fuldstændig afvisende; det var ikke muligt at rokke ved det af regeringen

[E. C. Toft.]

foreslåede. De forslag, som i dag er fremsat af regeringen, hvorefter beløbsrammen udvides med 150-200 mill. kr., må vel ses på baggrund af, at regeringen har måttet erkende, at det simpelt hen var og er nødvendigt at bidrage med større beløb, end lovene af 1965 indeholdt.

Det har ofte været fremhævet fra konservativ side, at Danmarks europæiske markedsvvalg, der sætter det danske landbrug i en klemme, ikke måtte medføre, at landbruget alene skulle bære de byrder, som den europæiske markedsdeling førte over erhvervet. Danmarks markedsvvalg, folketingets valg af at indtræde i EFTA, i de syv, har for den danske industri været et stort gode. Den dygtige og initiativrige danske industri har udnyttet disse markedsmuligheder på en effektiv måde og har dermed skabt arbejde og gode indtægter for meget store befolkningsgrupper, ja, vel næsten for alle i vort samfund med undtagelse af det danske landbrug. Men når Danmarks markedsvvalg har betydet dette gode for de mange i samfundet, må det også medføre, at de, der har fået de store og mange goder, deler vanskelighederne og smerterne med den befolkningsgruppe, der har mødt modgang i disse EFTA-år.

Ved en lejlighed som denne ønsker jeg også over for dem, der nu skal bidrage til at afbøde landbrugets vanskeligheder i form af pengemidler, at fremhæve landbrugets betydning som et valutaskabende erhverv, der har betydning for landet og for beskæftigelsen i landet som helhed. Af den markedsrapport, som folketingets medlemmer har modtaget, fremgår det, at det danske landbrugs eksistensvilkår vil blive væsentligt forandret ved Danmarks indtræden i det store europæiske marked, hvor det effektive danske landbrug vil få helt anderledes gode indkomstvilkår og blive et erhverv, der for det øvrige samfund stadig vil have stor økonomisk betydning. Vi er derfor alle interesseret i at bevare et landbrugerhverv, der er intakt, men også et

erhverv, der i disse år kan styrke sin effektivitet, så det stadig vil være placeret som et erhverv, der overgår alle andre landes landbrugerhverv i effektivitet.

Det konservative folkeparti er derfor også parat til at medvike til at gennemføre love, der kan være en støtte for landbrugerhvervet i en overgangstid, indtil vi forhåbentlig inden alt for længe bliver medlem af Det europæiske Fællesskab sammen med England og andre EFTA-lande. Jeg kan derfor sige til landbrugsministeren, at også vi er parat til at gennemføre love, der virkelig kan være en bistand for det danske landbrug. Det er vi nu som tidligere.

Det konservative folkeparti har i den landbrugspolitik, vi ønskede at lægge vægten på, fremhævet, at det var nødvendigt at gennemføre kornlove, der sikrede, at det, der avledes på den danske jord, også var noget værd for den, der ydede en arbejdsindsats dér. Gennem mange år fandt vi, at de kornlove, der vedtoges her i folketinget, fastsatte for lave priser; men da kornloven gennemførtes i 1965, var det efter retningslinjer og med et prisniveau, der ikke adskilte sig meget fra det, vi fandt rimeligt og rigtigt, idet vi også anså en fornuftig basispris for foderkorn som en væsentlig faktor for at begrænse stigningstakten i flæskeproduktionen, hvilket igen ville betyde, at man bedre kunne holde prisniveauet for animalske produkter på et højere stade.

Vi er derfor også i dag parat til at medvirke til at gennemføre en kornlov, men vi finder — som vi gjorde både i 1965 og i 1966 — at der i kornloven også burde være en speciel brødkornsordning, der sikrede de likviditetssvage landmænd rimelige priser på brødkorn i høstens tid, da det store udbud af korn finder sted, fordi de mange, der da skal fremskaffe midler til at dække mange og store regninger hos foderstofhandlere og andre, nødvendigvis må sælge kornet på det pågældende tidspunkt.

Landbrugsministeren gennemførte her i folketinget sidste år en låneordning, så kornet efter høsten kunne belånes. Motive-

[H. C. Toft.]

ringen herfor var, at de, der manglede midler efter høsten, på denne måde kunne komme i besiddelse af kontanter. Som loven var udformet, var der næppe nogen i folketingsudvalget, der behandlede loven, der mente, den var anvendelig; den har da også kun haft ringe anvendelse. Den kunne ikke erstatte brødkornsordningen, som var en god hjælper for mange af de økonomisk svagest stillede. Vi vil derfor under udvalgsbehandlingen på ny drage brødkornsordning af en eller anden art ind i drøftelserne.

Som vi har tillagt kornlovene stor betydning, har vi også som led i den landbrugspolitik, vi fandt rigtig, fremhævet landbrugets ejendomsskatter som urimelige offentlige byrder at pålægge produktionsmidlet jorden. Vi finder det derfor rigtigt, at statsgrundskatten er bortfaldet, og at staten i disse år refunderer landbruget amtsgrundskatterne. Vi har ofte her i salen fremhævet og stillet forslag om, at de sognekommunale grundskatter heller ikke burde hvile på landbrugsjorden, men har desværre ikke kunnet skabe flertal herfor. Når vi nu står over for at skulle finde midler, der kan være en bistand for landbruget, ja, da finder vi det rimeligt på ny at forhandle om en nedsættelse af de sognekommunale grundskatter på landbrugsjorden. Det er jo noget inkonsekvent først at pålægge landbruget offentlige byrder i form af ejendomsskatter og dernæst give det midler til rådighed på anden vis, så det kan betale disse byrder.

Det tredje område, vi har lagt vægt på i landbrugspolitikken, er bistand til afsætningsfremmende foranstaltninger. Landbrugsministrene har da også kunnet få støtte hos os, når det drejede sig om at indsætte midler i den såkaldte dispositionsfond, og denne bistand skal ministeren også få ved gennemførelsen af de fremsatte lovforslag.

Det fjerde middel, vi i den konservative gruppe har ment det var rimeligt og rigtigt at anvende, er de såkaldte hjemmemarkedsordninger, hvorefter danske landbrugsprodukter, der sælges til forbrugerne i Danmark, sættes til en pris, der dækker produktionsomkostningerne for landmanden og giver landmanden en rimelig fortjeneste, ligesom vi i år som ved tidligere lejligheder finder, at det gødningsstilskud, der medvir-

ker til at billiggøre produktionen, og som landbrugsministeren har stillet forslag om, bør videreføres.

Det sæt lovforslag, som landbrugsministeren har fremsat, og som vi behandler her i dag, følger jo på de fleste områder de veje, vi ønsker at gå, men ministeren har ikke villet betræde vejen, hvorefter de sognekommunale grundskatter lettedes for landbrugsjorden.

I den lovgivning, vi skal gennemføre, må vi have for øje, at vi ikke medvirker til en produktionsforvridning ved at stille særlige midler til rådighed for en produktionsgren, der ikke i det lange løb kan forventes at være holdbar. Vi ved, at fællesmarkedets landbrugsordninger rammer kvægbuget hårdt, men af markedsrapporten fremgår det også, at det sikkert er denne sektor i landbruget, vi i et udvidet økonomisk fællesmarked skal nære forventninger til. Derfor finder vi det heller ikke betænkeligt, at der i særlig grad afsættes midler til kvægholdet gennem mælketilskud, men jeg vil gerne tilføje: det er ikke mindst kødsalget, der rammes hårdt af fællesmarkedets landbrugsordninger, og vi vil derfor gerne have sikkerhed for, at kød- og kreatursalget bliver sikret en støtte. Vi må jo for denne dels vedkommende huske på, at der er dele af det danske landbrug, der på grund af jordbunds- og terrænforhold nødvendigvis må lægge hovedvægten på kødproduktionen. Jeg tænker her på de vestjyske egne med store engstrækninger og på marskegnene, hvor hovedvægten er lagt på kødproduktionen. Det er denne del af landbruget, der er i en særlig klemme i øjeblikket på grund af fællesmarkedets landbrugsordninger.

De fremsatte lovforslag, der behandles her i dag, er alle forslag, der tilsigter at afbøde nogle af de vanskeligheder, som landbruget øjeblikkeligt er i. De vil medvirke til at gøre det lettere at bære over en vanskelig periode, men de har ikke et sigte, der hjælper de unge, den kommende generation af landmænd, til at få foden under eget bord. Det er for mig et stort spørgsmål, om vi ikke skulle stille flere midler til rådighed for unge landmænds etablering. Vi finder nemlig ikke det af landbrugsministeren fremsatte lovforslag om hjælp for yngre landmænd det rette. Et af de største, ja, måske det største problem med henblik på

[H. C. Toft.]

fremtiden bliver spørgsmålet om generationsskiftet i landbruget og spørgsmålet om at få tilstrækkelig mange kvalificerede afløserne for de nuværende landmænd i de kommende år, folk, der kan magte den økonomiske opgave, de kommer til at stå over for.

Jeg ved vel, at lovforslaget om yngre landmænd for tiden behandles i et folketingsudvalg; men her, hvor vi skal forhandle om den almindelige, store økonomiske støtte til landbruget, hvor de mange midler stilles til rådighed, ønsker vi også at inddrage dette problem i forhandlingerne. Vi tillægger det stor betydning.

Som det egentlige landbrug møder modgang i disse år, således møder dele af gartnerierhvervet tilsvarende vanskeligheder ved afsætning af produkterne. Ministeren har derfor også i år som de foregående gange fremsat forslag til at afbøde dette erhvervs vanskeligheder. Det er min opfattelse, at gartneri- og frugtavlserhvervet har vanskeligheder og vil få vanskeligheder på grund af markedsordningerne, men også vil få vanskeligheder ved indgangen i fællesmarkedet, og at man for dele af erhvervet vil komme til at stå over for en omlægning af produktionen. Det lovforslag, som ministeren har fremsat, kan jo finde anvendelse her, og jeg håber, at det vil blive administreret på en sådan måde, at det får et sigte fremad, så denne omstillingsproces kan finde sted, således at gartnerierhvervet også fremover kan være en god bidragsyder til landets valutakasse og dermed være til gavn for dem, der er i erhvervet, som for alle andre.

Jeg kan altså til slut sige til landbrugsministeren, at vi er parat til en velvillig udvalgsbehandling af de fremsatte lovforslag, men vil fremhæve, at vi ønsker at forhandle enkeltheder. Jeg minder om, at det konservative folkeparti har aversion imod lovgivning om centralsalg, og at vi kun finder den vej farbar i ganske særlige tilfælde; vi ønsker en lovgivning, der ikke åbner adgang til at diskriminere mellem dem, der forarbejder og sælger landmandens produkter. Vi finder det bedst, at flest muligt i et godt samarbejde bidrager til at sælge den danske landmands produkter ud over verden, overalt hvor der er salgsmuligheder.

Ministerens forslag om tilskud til forbruger-

gerpriserne på mejeriprodukter er en konsekvens af aftalen mellem skatteforligets partnere, men det konservative folkeparti vil gerne medvirke til at gennemføre en lovgivning med det tilsigtede formål og med de midler, der skal anvendes dertil. Forslaget indebærer jo et tilskud til forbrugerne for at fritage dem for betaling af meromsen på mejeriprodukter, og man skulle vel egentlig mene, at det ikke hørte under landbrugsministeriet, men under finansministeriet; men finansministeren har jo nok at se til i denne tid, så det er måske derfor overført til landbrugsministeriets domæne. Lovforslaget er en bemyndigelse til landbrugsministeren, og i bemærkningerne antydes det, at den mest nærliggende løsning må antages at være den, der foreslås af de danske mejeriers fællesorganisation. Jeg ved ikke, hvad der skal ligge deri; måske ligger der deri — det kan vi drøfte i udvalget — at ministeren måske finder en anden løsning, en anden vej at gå. Simpelt ser det forslag, der foreligger, i alt fald ikke ud, men det må vi jo drøfte nærmere under udvalgsarbejdet.

Det er et stort og omfattende lovkompleks, vi står over for, og folketinget og erhvervsorganisationerne burde have god tid til overvejelse af lovforslagene, men det sene fremsættelsestidspunkt må jo medføre stor hast i arbejdet. Jeg håber, der bliver tilstrækkelig tid til at få spørgsmålet belyst, men jeg vil gerne opfordre landbrugsministeren til en anden gang, hvis han til den tid er minister, at fremsætte lovforslagene på et for folketinget mere rimeligt tidspunkt.

Jeg vil gerne til slut resumere: det konservative folkeparti er nu som før parat til at medvirke til en lovgivning, der kan afbøde landbrugets vanskeligheder. Vi finder det beklageligt, at regeringen ikke på et tidligere tidspunkt har indset nødvendigheden af at forhøje landbrugsstøtten. Danmarks valg af EFTA-området har været et gode for den dygtige og initiativrige industri i Danmark. Valget af EFTA-området har derved været et gode for så godt som alle i den danske befolkning. Det har bidraget til velstand for de mange og skabt beskæftigelse for alle hænder. Landbruget er ved den europæiske markedsdeling bragt i store vanskeligheder; det må derfor også være rigtigt, at de mange, der har haft goderne af vort markedsvalg, også bidrager til at dele smer-

[H. C. Toft.]

terne med landbrugserhvervet, der er kommet i vanskeligheder.

Det er vor opfattelse, at en samling af det europæiske markedsområde vil medføre nye indkomstmuligheder på adskillige hundrede millioner kroner for det danske landbrug. Det vil derved også i fremtiden blive et erhverv, der kan og vil bidrage til beskæftigelse og indkomster for store befolkningsgrupper under det større europæiske markedsområde. Også dette tilsiger os, at der må fremmes en lovgivning, så dette erhverv ikke knuses økonomisk.

De veje, vi i denne situation i særlig grad fremfører som fordelagtige, er en fornuftig kornordning for foderkorn, helst kombineret med en brødkornordning, en lettelse af landbrugets ejendomsskatter, så de tyngende byrder, som de sognekommunale grundskatter er for mange, lettes, og flere midler til den såkaldte dispositionsfond, hvis midler skal anvendes til at fremme afsætningen af danske landbrugsvarer ude i verden. Vi ønsker at videreføre lovgivningen om gødningstilskuddet, der billiggør produktionen, og vi ønsker at støtte den sektor i landbrugserhvervet, kvægsektoren, der rammes særlig hårdt af fællesmarkedsbestemmelserne. Vi ønsker at gøre det ved at støtte mælkeproduktionen og kødproduktionen, ligesom vi ønsker hjemmemarkedsordningerne videreført. Jeg vil til slut sige, at vi lægger ikke mindst vægt på at kunne støtte de unge landmænd, der står over for at skulle etablere sig.

På denne baggrund tilsiger jeg en velvillig behandling af lovforslagene under det kommende udvalgsarbejde.

Morten Lange: De lovforslag, som her er sat til forhandling, er som bekendt resultatet af regeringens forhandlinger med landbrugsorganisationer.

Jeg er ganske enig med hr. Chr. Rasmussen i, at den måde, vi herved får forelagt spørgsmålet om landbrugsstøtten på, den måde, beregningerne bliver foretaget på, den måde, lovforslagene i det hele taget er fremkommet på, er en uacceptabel sammenblanding af nogle arbejdsmarkedsforhandlinger på et forholdsvis snævert område og landbrugets kompensationsmuligheder. Jeg synes, at regeringen meget alvor-

ligt må overveje at finde frem til forhandlingsmåder, hvad angår landbrugets forhold, som ikke giver en sådan sammenkædning. Jeg er ikke i tvivl om, at selve spørgsmålet om lønningerne inden for denne del af arbejdsmarkedet næppe kan have en så afgørende betydning for landbrugets forhold, at en sådan sammenkædning er rimelig. For mig står det tværtimod som en ganske urimelig sammenkædning, og jeg vil tro, at ikke mindst landbruget ville stå sig særdeles vel ved ikke i fremtiden at gå ind i en sådan sammenkobling med lønforhandlinger. Det er på kanten af, hvad det overhovedet er muligt at føre en forhandling om på det pågældende, vigtige lovgivningsområde.

Jeg er meget interesseret i at høre, om landbrugsministeren her i dag har nogle tanker om, hvordan disse forhandlinger i fremtiden skal føres. Jeg håber i hvert fald, det er sidste gang, vi står over for en sammenkædning som den, vi har haft denne gang. Den har på befolkningen i dette land gjort et overordentlig ubehageligt indtryk, og jeg håber som sagt, at vi kan finde frem til andre veje. Men nu har disse forhandlinger altså været ført, disse lovforslag er her, og vi bliver så nødt til at prøve på at tage stilling til dem.

Jeg skal med det samme medgive, at jeg forstår udmærket vel, at regeringen ved udformningen af disse lovforslag, sådan som hele denne sammenkædning har været, i realiteten har været i noget, der minder om en tvangssituation, og de bemærkninger, jeg fremsætter, skal netop under indtrykket heraf have et passende tilbageholdende præg, men derfor bliver jeg naturligvis alligevel nødt til at komme med en række bemærkninger, hvoraf nogle vil være kritiske.

Min kritik drejer sig i første omgang og især om kornlovsforslaget. Vi har diskuteret kornlove i det høje ting ved så utallige lejligheder, at det næsten er utåleligt at gentage, hvad man selv har sagt så mange gange, men der er ikke ændret noget i billedet: at vi, hvad angår kornet, har en ganske særpræget ordning, som adskiller sig fra alle vore øvrige landbrugsordninger, og som efter min mening, netop fordi den har fungeret i så mange år, har givet en forvriddning af vor landbrugsstruktur, som jeg mener i høj grad er uheldig.

[Morten Lange.]

Den kornordning, vi har, er naturligvis i første række til gunst for det forholdsvis store landbrug, der som bekendt har den store del af korndyrkningen, og den har, så vidt jeg kan bedømme det, medført, at kornarealerne i en lang årrække har vist tendens til stigning. Siden vi begyndte at have kornordninger i 1930erne, er stigningen i kornarealet her i Danmark ganske betydelig og efter min opfattelse mere betydelig, end både godt og rationelt er. Alene af den grund bør man overveje, om ikke det var på tide at erstatte kornordningen med anden form for lovgivning. Jeg synes, det kunne være af interesse at bede monopoltilsynet se på, hvad prisen for rationelt dyrket korn i Danmark egentlig skulle være. Man erindrer sig jo, at en hel del af vort danske korn bliver solgt til priser, der ligger vel under kornordningens priser; og hvis vi lod monopoltilsynet se på prisdannelsen på kornområdet, kunne det jo ske, vi fik en bedre rettesnor end den trods alt forholdsvis vilkårligt fastsatte basispris. Jeg nævner blot dette som en mulighed, som man kunne overveje, til en ændring af den bestående lovgivning på kornområdet; jeg tror, det ville være værdifuldt.

Jeg skal yderligere nævne, at jeg er aldeles ikke overbevist om, at kornordningen er en brugbar regulator for den animalske produktion. Efter min opfattelse er det en uheldig måde at regulere den animalske produktion på; der kan findes bedre metoder.

Som sagt, jeg har nu som før en ganske overordentlig ringe sympati for kornloven. Jeg har kun det at medgive af positivt, at landbrugsministeren dog har været så flink også denne gang ikke at genindføre en brødkornsordning og været så yderligere forstandig, at han har fastholdt den eksisterende basispris. Måtte det være en beskeden begyndelse til afvikling af kornlovene i Danmark; det ville efter min opfattelse være et fremskridt.

Det næste lovforslag, jeg skal nævne, er den såkaldte afsætningslov. Det er jo i dette lovforslag, vi finder indbagt disse 100 mill. kr. plus 50 mill. kr., som støtten til landbruget skal forhøjes med i år, og dertil kommer altså yderligere et halvt hundrede millioner til næste år. Det er et

tal, som vi naturligvis i udvalget må have ganske nøje belyst. 150 millioner er stadig væk et stort beløb; det er fremkommet som et resultat af de forhandlinger, jeg nævnte i min indledning, og naturligvis må landbruget have fremført sine argumenter. Det ville ikke være rimeligt, hvis jeg på det nuværende tidspunkt blankt afviste, at det var et rimeligt baseret tal. Det må være op til landbrugsministeren at videregive oplysninger til belysning af det, men jeg kan dog sige, uden at jeg på nogen måde foruddiskonterer disse oplysninger, at på mig virker dette tal, som om det var betydeligt i overkanten af, hvad der ellers er blevet stillet til rådighed i denne store runde af overenskomstforhandlinger, som man jo, sådan som tingene er lagt op, må betragte dette som en del af.

Jeg nærer altså nogen skepsis over for det beløb, man er nået til, og jeg afventer landbrugsministerens redegørelse for beløbs sammensætning og motivering. Foreløbig må jeg blot nævne, at det forekommer mig at ligge over, hvad der har været stillet til rådighed for andre områder i denne forhandlingsrunde.

De enkelte tilskuds placering er, så vidt jeg kan bedømme det, forholdsvis heldigt valgt inden for afsætningslovens områder. Jeg synes, det er rigtigt, når man skal yde en forøget støtte, som forslaget indebærer, at man vælger især at sætte støtten ind i mejerisektoren. Så vidt jeg kan bedømme, er det dér, det største behov findes, og samtidig er det en forholdsvis rimelig social placering; mælkeprodukterne har jo en tendens til at følge de mere beskedne landbrugsstørrelser. Derfor må jeg sige, at når vi nu endelig skal diskutere lovgivning af denne art, har landbrugsministerens lovforslag ikke truffet det mest forkerte af de placeringssteder, man kunne finde.

Også dispositionsfonden har jeg på mit partis vegne tidligere fremhævet som en af de forholdsvis fordelagtige måder at yde landbrugsstøtte på, og det samme gælder for så vidt mejerirationaliseringen, som er en fornuftig disposition, når man skal anvende pengene rationelt.

Jeg hilser også med den passende beherskede glæde, som jeg må have på dette område, at vi har fået en rapsordning af en ny type, så vi slipper for den helt utålelige

[Morten Lange.]

situation, at rapstilkuddet skal bæres af margarineforbrugerne. Ved denne ændring er nok et af de mest asociale træk i dansk lovgivning blevet ændret til noget, der i al beskedenhed kan kaldes en sædskifte-støtte, og det har da, så vidt jeg forstår, et vist rimeligt indhold.

Lovforslaget indeholder også rammerne for den såkaldte hjemmemarkedsordning — et område, hvor mit parti vel nok må siges at møde op med en ganske betydelig skepsis. Da man i sin tid indførte hjemmemarkedsordningerne, var det vor opfattelse, at sådanne ordninger nok i det hele taget burde have været undgået. Imidlertid er afspærringspolitikken på andre europæiske markeder, hvor vi afsætter vore produkter, efterhånden blevet af en sådan art, at en fri prisdannelse baseret på eksportpriserne formodentlig simpelt hen ville være en umulighed, og derfor må vi naturligvis tage vore modforholdsregler og finde frem til en eller anden prissætning på dansk marked, som er nogenlunde tilfredsstillende.

Jeg tror imidlertid, det er på sin plads at sige, at hjemmemarkedsordningernes grundlag trænger til en omhyggelig revision. Vi arbejder, så vidt jeg kan forstå, stadig væk i vid udstrækning på gamle basispriser, og der er dog nok sket en ganske betydelig rationalisering rundt omkring. Jeg nævner dette med nogen styrke og ikke mindst under indtryk af, at jeg har læst i mine aviser — jeg har læst det i mindst to, så det må vel være rigtigt — at landbruget har tænkt sig at forøge sine muligheder ved også at gå til monopoltilsynet og søge hjemmemarkedspriserne sat i vejret. Det kræver efter min opfattelse en helt gennemgribende undersøgelse af disse prisers konstruktion. Jeg tror, at førend man bevilger noget som helst tillæg til hjemmemarkedspriserne, må man gennemgå, om de basispriser, man har lagt til grund, stadig væk er rimelige.

Det gælder ikke mindst det område, hvor en sådan undersøgelse er nemmest, nemlig kyllingepriserne. Jeg har forstået det sådan, at den faktiske produktionspris på en kylling ikke er så forfærdelig svær at regne ud. Jeg har også forstået, at siden vi startede hjemmemarkedsordningerne er denne produktionspris faldet ganske

væsentligt; det er for mig i det hele taget et spørgsmål, om det overhovedet er fornuftigt at opretholde hjemmemarkedsordningen på fjerkræsektoren. Men i hvert fald på kyllingeområdet trænger vi ganske givet til, at sagen bliver underkastet en gennemgribende revision i monopoltilsynet for at se, om de prissætninger, man lægger til grund, overhovedet har nogen relevans i dag. I det hele taget tror jeg, at fjerkræsektoren er den værste af hjemmemarkedets sektorer. Den trænger nok til nogen kulegravning. Nogen har fortalt mig — og det lød meget overbevisende — at ænder, gæs og lignende luksufjerkræ egentlig ikke har nogen rimelig plads i hjemmemarkedsordningerne, og det kunne da godt ske, at det var en af de ting, man skulle overveje.

Jeg tror i øvrigt, at hvis landbruget ville gøre os en tjeneste, sørgede det for en salgsorganisation, der var af en sådan art, at vi ikke behøvede en lov om hjemmemarkedsordninger. Det er blot, fordi landbruget ikke selv har kunnet skaffe orden i afsætningshuset, at en sådan lovgivning er nødvendig; jeg tror, man ville få en bedre salgsorganisation, hvis den var af en sådan type, at den bevirkede, at hjemmemarkedspriserne ikke blev et folketingsanliggende.

Lovforslaget om tilskud til mejeriprodukter er jo et produkt af momslovgivningen. Det har været sagt, at dette lovforslag ser særdeles indviklet ud. Jeg var overrasket over, at det var så enkelt, som det er, i sit oplæg, og jeg synes endda, det ser ud, som om loven var forholdsvis nem at administrere. Jeg synes, dansk landbrug skulle være glad for en sådan lov, som formodentlig vil stimulere hjemmemarkedets forbrug af mejeriprodukter — noget, som alle parter skulle kunne være tilfreds med. Jeg har da også indtryk af, at det ud af det meget omstridte momsforlig er en af de ting, som i hovedsagen har vakt tilfredshed.

Lovforslaget om afsætning af frugt er jeg lidt tvivlende over for på grund af den nye paragraf om industrifrugt, som jeg gerne vil høre lidt nærmere om i udvalget. Jeg har forstået det sådan, at den billigste frugt måske noget vanskeligere skulle kunne markedsføres. Det vil jeg gerne have en nøjere motivering for, for på forhånd synes jeg ikke, det lyder særlig fornuftigt. Men det er den slags ting, som ministeren med

[Morten Lange.]

sædvanlig velvilje vil oplyse os om i udvalget; så kan han jo se, om han også kan overbevise os.

Det, som for mig er hovedproblemet i dette kompleks af landbrugslovforslag, er i virkeligheden dette: har de nu også en rimelig samlet målsætning? Det forekommer mig, at vi kunne trænge til en langt bedre samling af vor landbrugslovgivning. Der er ingen tvivl om, at det med de markedsindretninger, vi har i Europa, kan være ganske svært overhovedet at drive en landbrugs politik, der er rationel. Over for et meget stærkt protektionistisk område som især fællesmarkedet kan det være meget vanskeligt at lave en konstruktiv og god landbrugs politik. Jeg tror, at den politik, vi i øjeblikket fører, i alt for høj grad interesserer sig for områder, som måske ikke er de helt centrale. Jeg tror, at spørgsmålene om finansieringen, om renten, om de høje ejendomspriser i langt, langt højere grad bør ind i brændpunktet for vor debat.

Jeg tror også — som jeg nævnte det ovenfor — at en bedre organisation af landbrugets eksport, en mere samlet institution til klaring af landbrugets salg fremstød, ville være overordentlig værdifuld og kunne klare en lang række af de problemer, som i øjeblikket klares på en sådan måde, at jeg har det indtryk, at højre hånd ingenlunde altid ved, hvad den venstre gør, og måske ikke engang rigtig kan få det at vide.

Det er sikkert overordentlig vigtigt, hvis dansk landbrug skal klare sig i fremtiden, at vi indstiller os på, at skal vi klare os over for protektionistiske markeder, må vi selv være overordentlig faste og koncentrerede i vore oplæg, koncentrere os om nogle af de problemer, som især brænder på, og dér tror jeg altså at sådan noget som renten, salgsmulighederne og salgsorganisationen vil vise sig at være væsentlig vigtigere end en lang række af de lovforslag, vi har til behandling i dag.

Vi vil jo få meget kort tid til udvalgsforhandlingerne, og vi ved også vel, at det bliver meget beskedent, hvad man overlader til de ærede udvalgsmedlemmer at cirkle rundt med. Landbrugsministeren har forhandlet, og han er kommet med sit resultat. Jeg kan sige på mit partis vegne, at af-

gørende for vor endelige stilling til de enkelte lovforslag bliver det naturligvis, hvilket materiale landbrugsministeren kan fremlægge. Men jeg skal slutte med at understrege, at vi naturligvis ser med megen skepsis på, at støtten til landbruget udvides med et så overordentlig betydeligt beløb, som der her er tale om, samtidig med at landbruget anmelder nye krav til monopoltilsynet og derigennem nye stigninger af levnedsmiddelpriiserne — noget, som vi alle har meget betydelig interesse i at undgå.

Vi vil deltage i udvalgsforhandlingerne med stor interesse og meget nøje følge de oplysninger, ministeren kan give os; det er — jeg håber, det er fremgået — ikke uden en ganske betydelig skepsis, vi har modtaget dette kompleks af lovforslag.

Svend Haugaard: Landbrugsministeren vil nok få brug for mere end almindelig velvilje, hvis de 4 lovforslag, som behandles her i dag, skal bringes på det tørre inden for de sidste 6 mødedage, denne samling har igen. Jeg er naturligvis klar over, at landbrugsforhandlingerne, der trak i langdrag, har hovedskylden for den opståede tidnød for en del af lovforslagene — det gælder dog ikke de to af dem — men alligevel må det siges at være utilfredsstillende, at man skal jaskes disse lovforslag, hvoraf enkelte er ret omfattende, igennem på ganske få dage. Jeg må også, som enkelte andre har sagt det, sige, at det er utilfredsstillende, at sagen er afgjort på forhånd.

To af lovforslagene, kornordningslovforslaget og lovforslaget om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter, er udformet på en måde, der hindrer radikal tilslutning, og det sene tidspunkt samt forhåndsaftalerne giver jo ingen mulighed for, at vi kan komme hinanden nærmere gennem en kompromisløsning. Vi er derfor ikke i stand til at være med i nogen velvilje over for disse lovforslag — og jeg vil i det hele taget ikke påstå, at det bliver lutter tornefri roser, vi er i stand til at uddele til landbrugsministeren ved denne lejlighed.

Det radikale venstre støtter meget gerne foranstaltninger, som kan virke salg fremmende, og som yderligere kan gøre dansk landbrug konkurrencedygtigt. Det vil sige, at vi gerne vil støtte en appel til dygtiggørelse, sikre konsulenthjælp og forsøgs-

[Svend Haugaard.]

virksomhed, støtte initiativer til at forbedre tidligere markeder og indvinde nye, lette finansieringen af de enkelte bedrifter ikke mindst til bygning, rationalisering og førstegangsetablering, gerne give tilskud til rationalisering af landbrugets fællesvirksomhed osv.

Jeg vil gerne lige gøre en ekstra bemærkning med hensyn til konsulentudgifterne. Der er ingen tvivl om, at de landbrugsfaglige foreninger i øjeblikket har særdeles store vanskeligheder med at klare deres andel af konsulentlønnen, og jeg tror, det er en af de ting, vi bliver nødt til at tage op ved at hæve statens andel heri.

Over for de direkte tilskud er vi mere forbeholdne. Vi må dog erkende, at som forholdene stiller sig med udpræget beskyttelsespolitik på vore afsætningsområder for de pågældende landes egne landbrugsprodukter, er det ikke muligt at undgå støtteordninger af forskellig art. Disse må dog kun blive midlertidige, og vi må stræbe efter at gøre dem så konkurrencefremmende som muligt, så konkurrenceevnen bibeholdes fuldt ud.

Som forholdene er i dag, er vi ikke i tvivl om, at hvis der kunne opnås helt fri handel med landbrugsvarer, ville dansk landbrug klare sig og endda klare sig godt uden støtteordninger; men desværre er der temmelig langt frem til denne ønsketilstand.

Hjemmemarkedsordningen har stort set virket godt, og vi kan støtte denne ordnings fortsættelse. Dispositionsfondens og de ekstra 50 mill. kr., den nu får, er også i sin orden. Nye salg fremstød vil herigennem få en ekstra mulighed.

Mangelen på arbejdskraft, afsætningsvanskelighederne specielt for oksekød samt de mange bylandmænd, der helst driver landbrug alene ved maskinstationers hjælp, bevirker, at især kvægholdet er i farezonen. Der kan derfor være noget principielt rigtigt i, at mælkeproduktionen får et direkte tilskud, som kan virke produktionsfremmende, det vil i denne forbindelse sige bremse nedgangen i kvægbestanden. Jeg er helt enig i hr. Niels Eriksens bemærkning om, at det vil være katastrofalt, hvis kvægbestanden går for langt ned. Jeg forstår i øvrigt ikke ministerens stærke afstandtagen fra at benytte nogle få millioner kr. af de

samlede beløb til kontrolforeningerne; men det er et spørgsmål, som vi nok skal berøre i udvalgsarbejdet.

Kunstgødningstilskuddet virker anderledes, og det er vi mere betænkelige ved. Dette tilskud er først og fremmest til fordel for de besætningsløse brug, som der ikke mindst blandt bylandmændene er en stor procent af, og da det er de samme brug, der ved kornordningen får den store støtte, som betales af brug med besætning, er der altså nogle, der får både i pose og sæk.

Det radikale venstre har ønske om, selv om det desværre nok ikke kan nås i denne omgang, at ændre kunstgødningstilskuddet til en låneordning for bygningsrationalisering — et område, der på grund af de vanskelige finansieringsforhold er meget stærkt forsømt. Vi er på det rene med, at her vil 50 mill. kr. ikke klare sagen; men der er også forskel på en tilskudsordning, hvor beløbet ikke kommer igen, og udlån, hvor der kun bliver tale om et mindre rentetab og måske enkelte afskrivninger i de udestående fordringer. Vi ønsker gerne med henblik på fremtidige muligheder en drøftelse med landbrugsministeren om hans stilling til dette spørgsmål.

Der kan også være grund til at have betænkeligheder over for rapstilskuddet. Naturligvis er det foreslåede bedre end den tidligere ordning, som tvang margarineindustrien til at købe raps, som den af kvalitetsmæssige grunde ikke kunne anvende og derfor solgte videre med tab — et tab, som kun forbrugerne skulle betale. Men heller ikke den foreslåede ordning tvinger bedre kvalitet frem, og selv om raps kan være et udmærket led i sædskiftet på de kvægløse brug, er det dog et spørgsmål, om det af den grund er rimeligt, at staten betaler 300-400 kr. i tilskud pr. ha, der dyrkes med raps. Det er dyrkerne af afgrøder på de besætningsløse brug, der får tilskud til kunstgødning, rapstilskud og har en kornordning, medens man samtidig påstår, at disse afgrøder er velegnede for rationel og økonomisk stordrift. Kan man se logikken?

Ud over disse forbehold over for kunstgødning og raps kan vi anbefale lovforslaget om afsætning af landbrugsvarer.

Det ligger væsentlig tungere med hensyn til kornordningen. Vi var imod, da den nuværende ordning blev gennemført, og vi er

[Svend Haugaard.]

ikke blevet mildere stemt i mellemtiden; vi må derfor igen sige fra nu, da der foreslås en forlængelse af den gældende ordning. Nok kan det være påkrævet af hensyn til for store udsving i produktionen at hindre en dumpingimport af korn, men det kan klares gennem bestemmelser om et dumpingværn eller ved den nettokornsalgsordning, som vi fra radikal side fremførte forslag om for to år siden.

Kornordningen, som den nu fungerer, har mange uheldige virkninger. Den hæver vort prisniveau og har med indmalingstvungen i hvert fald ikke nogen forbedrende virkning på brødkvaliteten, selv om jeg nok hørte, at hr. Niels Eriksen foretrækker 100 pct. nationalt brød. Den er økonomisk meget unneutral over for de forskellige brugsformer, idet den appellerer til ekstensiv brugsform. Jeg har stadig meget svært ved at forstå, at det så højt besungne storbrug skal have ekstra støtte, som de mindre brug med stor besætning skal betale. Det kunne være rart at høre den konservative hr. H. C. Toft forklare os logikken heri. Ikke mindst efter ændringen af sammenlægningsgrænserne må kornordningen siges at være uheldig, fordi den ansporer til sammenlægning ud over en naturlig tilpasning og til yderligere byopkøb. Det hører også hjemme på kornordningens minusside, at administrationen af tilskud til eksportvarer indeholdende dansk korn og her i landet solgte varer, der skal konkurrere med importerede, er temmelig bekostelig og besværlig.

Endelig er der vist grund til at huske på, at vore restriktioner med importafgifter på korn falder ret nøje sammen med de restriktioner, vi anklager andre lande for inden for de varegrupper, som vi skal eksportere, og det svækker unægtelig vor anlages rettitelse.

Mod påstanden om den ulige økonomiske virkning over for de forskellige brugsformer vil man naturligvis indvende, at de 50 mill. kr. fra statskassen sammen med importafgifterne fordeles til de mindre brug samt

til fjerkræ- og ægproducenterne. Ja vel, men hvordan fordeles de? På en sådan måde, at man belønner de inaktive og straffer de aktive, og disse sidste er ofte de unge, som sidder med stor gældsbyrde og derfor skal producere meget for at holde den gående. Jo dårligere fortjeneste de har pr. produktionsenhed, desto flere enheder må de frembringe for at klare forrentningen. Dette gælder også og især svineproducenten, som i alle tilfælde kommer til at betale kornproducentens fortjeneste.

Lovforslaget om forlængelse af kornordningen er fremkommet som et led i regeringens forhandling og aftale med en del af landbruget, men ikke med landbruget som helhed. Da ordningen for to år siden blev gennemført, var det som en godtgørelse for de stigende lønninger, landarbejderne i øvrigt helt berettiget fik. Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger og regeringen blev enige om at lade en tredjepart betale en god del af godtgørelsen, nemlig de, der klarer deres familiebrug ved egen indsats, og som også skulle ud med deres store andel af de stigende lønninger til anden side for deres produktions behandling i mejerier og slagterier. Vi mangler stadig en forklaring på det berettigede og logiske heri. Det er ikke blevet mere rigtigt, fordi ordningen har fungeret i to år; men det må indrømmes, at den er et virksomt middel til at kvæle de mindre enheder med mindre pæne midler, når man ikke kan gøre det effektivt nok med de pæne.

Kornordningsloven er en dårlig lov, og vi vil ikke kunne medvirke til dens fortsættelse; men desværre er der jo ikke noget at stille op imod overmagten, når hele den socialdemokratiske gruppe møder op med bundet mandat sammen med venstre og de konservative; handelen er afsluttet på forhånd.

Vi synes heller ikke, at lovforslaget om tilskud til forbrugerpriserne er et godt forslag. Årsagen til dets fremkomst er vi naturligvis på det rene med: tilskud til, at mejeriprodukter ikke skal stige med momsen, er den nød-

[Svend Haugaard.]

vendige smørelse for at få momsen som helhed til at glide ned hos SF-vælgerne og er altså et led i aftalen herom.

Lovforslaget virker temmelig ulogisk og vil give meget besværlig administration. Brød, kartofler, grønsager, kød, mel, margarine og alle andre fødevarer skal have momsforhøjelse; alene for mejeriprodukter vil man godtgøre afgiften. Hvor er logikken heri? Ja, man kan forstå det, hvis kravet er tænkt som et led i en SF-landbrugsstøtte, men det er vel ikke tilfældet, og hvis det alligevel skulle være det, var det nok muligt at finde mere praktiske former derfor.

Det er klart, at merværdiafgiften var en slem kamel at få ned, men når man nu endelig tog den, hvorfor så ikke hellere give kompensation også for forhøjelsen på mejeriprodukter gennem forøgede sociale ydelser i stedet for den vældige ekstra administration? Lovforslaget overholder ikke det, der har ligget som en forudsætning i alle merværdiafgiftsforhandlingerne, nemlig at afgiften skal virke neutralt over for forbruget. Mejeriprodukter er sunde og gode, det er rigtigt; men grønt og frugt er da heller ikke at foragte, og i det hele taget er meningen med lovforslaget jo ikke at ændre forbrugsvaner, og det bliver derfor meningsløst. Der bliver i hvert tilfælde ikke anden mening tilbage end køb af lidt partipolitisk aflad for begåede forseelser over for vælgerne. Man har vel næppe, da aftalen om ordningen blev truffet, klart forestillet sig, hvilke besværligheder der kunne være forbundet med at refundere moms på netop mejeriprodukter, hvor hjemmemarkedsordningen regner med fedtenheder og momsen som i alle andre tilfælde beregnes efter detailprisen. Men en aftale er en aftale, og kan det ikke klares på anden måde, må man hugge en hæl og skære en tå og så se at få skoen til at passe. Da det ikke er så godt at lade den fede ost falde og den magre stige — det ville jo være lidt for usocialistisk — foreslår man en temmelig kinesisk ordning, hvor man på grundlag af beregninger af det gennemsnitlige detailpristal for hvert enkelt produkt og den dertil svarende moms yder tilskud til engrosledet på 10/11 af den beregnede merværdiafgift for det pågældende produkt — det bliver vældig let at finde ud af — altså hvis det pågældende

produkt er så heldigt at ligge inden for den gruppe af mejeriprodukter, der får tilskud, hvad f. eks. mælk til margarine ikke er. Ekstra administration er beregnet til 250.000-300.000 kr.; det må siges at være et meget vægtigt SF-bidrag til en forenkling af administrationen.

Det radikale venstre er afgjort indstillet på at give kompensation til de dårligst stillede for den merværdiafgift, som flertallet uden os har vedtaget; men det må da ske ved en forøgelse af de bestående tilskud og sociale ydelser og ikke ved denne knudrede og upraktiske form. Vi vil derfor ikke kunne stemme for lovforslaget.

Lovforslaget om afsætning af frugt- og gartneriprodukter, der med en tilføjelse af ekstra 2 mill. kr. fortsætter de hidtidige regler, kan vi anbefale. Vi vil dog gerne i et udvalg se lidt nærmere på spørgsmålet om en kvalitetskontrol og påstanden om, at denne kontrol holder visse kvaliteter borte fra markedet. Men som helhed har loven haft en god virkning, og der er fortsat stort behov for lån til rationalisering og tilskud til salg fremstød.

Antonsen: Ja, der er jo alt for lidt tid til behandlingen af disse lovforslag, og det medfører, at der ikke er nogen væsentlige chancer for ændringer. Vi må så til gengæld her ved første behandling, hvor det er principperne, der skal diskuteres, kunne tillade os at komme med nogle bemærkninger om de principper, vi hellere så anvendt end dem, som de foreliggende lovforslag bygger på.

Må jeg først erindre om, at det for os at se er helt givet, at en fornuftig løsning på landbrugets problemer ikke er mulig i øjeblikket, da vi har de snævre grænser for landbrugets tilpasning på grund af den tekniske udvikling og på grund af markedsforholdene. De love, vi gennemførte om landbrugsejendomme, giver ikke de nødvendige muligheder, og noget af det væsentligste for os er snarest at få udvidet adgangen til sammenlægning. Vi gik som bekendt ind for fri sammenlægning af landbrugsejendomme, og vi vil opfordre til, at disse bestemmelser snarest tages op til revision.

Man kan så diskutere målsætning for den landbrugsstøttepolitik, man vil føre, og så vidt jeg kan se, er den væsentligste mål-

[Antonsen.]

sætning bag de lovforslag, vi diskuterer i dag, ønsket om at sikre landbruget en rimelig levedod. Vi ved godt alle sammen, at landbrugets udøvere vel nok er de mennesker her i landet, der gennemgående har det hårdeste arbejde og, selv om vi har landbrugsstøtte, formentlig alligevel dem, der har den dårligste timeløn for deres indsats. Derfor kan vi også acceptere landbrugsstøtteordningerne, så længe vi ikke har fri sammenlægning, og så længe vi ikke har fået løst vore markedsproblemer. Det er klart, at så længe vi er i en situation, hvor vi ikke ved, hvad det ender i, skal vi ikke lade noget falde, som forhåbentlig kan stå på længere sigt.

Vi er til gengæld betænkelige ved de principper, som man anvender i det støtte-system, der hidtil er anvendt herhjemme, og som foreslås forlænget. Vi mener for det første, at hjemmemarkedsordningerne i for høj grad virker produktionsfremmende, medens vi ville lægge større vægt på at gennemføre systemer, der var produktivitetsfremmende uden samtidig at være produktionsfremmende i en situation, hvor der ikke er større afsætningsmuligheder.

Vi mener også, at den hjemmemarkedsordning, vi har, i for vidt omfang fører til forvriddning mellem de forskellige produktionsgrene inden for landbruget, og også derfor er vi principielt imod den nuværende hjemmemarkedsordning. Vi er klar over, at den ikke kan laves om i den nuværende situation, og vil til gengæld lægge vægt på at forberede noget, til loven om 2 år igen skal til behandling.

Vi ville, som jeg siger, lægge større vægt på at gennemføre produktivitetsfremmende støtte, og specielt hvis vort ønske om fri sammenlægning kunne gennemføres, ville vi mene, at der virkelig ville være stort behov og god mulighed for, at man i højere grad med lovgivningen støttede investeringerne. Der ville blive behov for en meget stor kapitaltilførsel til landbruget, såfremt der blev fri sammenlægningsret, og i så fald ville vi mene, at det var naturligt, at det blev kombineret med øget investeringsstøtte.

Det er ofte mærkelige situationer, der opstår på grund af den hjemmemarkedsordning, vi har. I vinter oplevede vi, at der

blev indført hjemmemarkedsafgift på oksekød. Der skete nemlig det, at afsætningen af oksekød svigtede, og derfor blev der lagt afgift på oksekød på hjemmemarkedet. Konsekvensen blev naturligt, at forbrugerne så var mere interesserede i svinekød; når oksekødet bliver dyrere, ser man på, hvilke andre kødsorter der udbydes. Det er lidt af en barok situation; det burde næsten hellere være sådan, at det var oksekødsprisen, der blev sat ned for således at fremme forbruget af oksekød på hjemmemarkedet.

Et sådant system anvendes jo et andet sted; det gælder fjerkrækød, der bliver behandlet som en helhed; frosne kyllinger og ænder går i samme pulje. Det medfører, at når man eksporterer kyllinger til meget lave priser, til underpriser, er det i et vist omfang ande- og gåseproducenterne, som betaler en del af dette underskud. Det synes jeg på den anden side er højst uretfærdigt, og jeg ville mene, at når vi nu har denne hjemmemarkedsordning, burde man virkelig overveje at skille disse to ting ad. Der er her tale om produktion, næsten industriel produktion, begge steder, og vi skal ikke yderligere opfordre til fremme af kyllingeproduktionen, når det vitterligt er sådan, at kyllingerne ikke kan afsættes.

Det er vel nok svært at finde frem til et system, der slet ikke virker produktionsfremmende. Den bedste eller rettere den eneste mulighed er vel det, der har været fremme om eventuelt at give persontilskud til dem, der udøver landbrug, eller, som det har været fremme under de seneste forhandlinger om arbejdsmarkedets forhold, at tilbyde ældre landmænd folkepension på et tidligere tidspunkt. Det skulle selvfølgelig sammenkædes med et krav om, at disse landmænd så helt skulle indstille deres egen animalske produktion og forpligte sig til at undlade at medvirke ved animalsk produktion andre steder. Jeg og vi i liberalt centrum i det hele taget mener, at det er en af de tanker, der bør overvejes i den omstillingsperiode, landbruget er inde i.

Jeg har diskuteret en del med gode venner i Århus — og jeg tror også, det har været fremme offentligt i jyske blade — om man ikke i virkeligheden kunne klare landbrugsstøtten eller en stor del af den på en lidt

[Autonsen.]

mere genial måde end den, vi anvender med hjemmemarkedsordningerne. Det forslag, jeg har modtaget, som jeg har gennemdiskuteret, og som egentlig lyder meget besnærende, går ud på, at man nu, da merværdiafgiften er indført, afskaffer hjemmemarkedsordningerne totalt, men i stedet lader landmændene beholde den merværdiafgift, de ellers skulle indbetale til toldvæsenet. Det ville betyde, at de ville få 10 pct. mere for alle de produkter, de afsatte; de ville betale 10 pct. af alt, hvad de indkøbte til bedriften, og så skulle de altså have lov til at beholde det, de ellers skulle indbetale til toldvæsenet. Det vil i øjeblikket svare til ca. 550 mill. kr. om året, og det er faktisk nogenlunde samme beløb som det, hjemmemarkedsordningerne giver i øjeblikket. Det ville dog formentlig være nødvendigt at give refusion for investeringer i bygninger og andre varige investeringsgoder, men ellers skulle det altså være således, at man forhøjede landbrugets driftsomkostninger ved indkøb af gødning, foderstoffer, redskaber og den slags ting, mod at landmanden til gengæld som sagt fik lov til at lægge 10 pct. på priserne og selv beholde pengene. Det vil ikke være produktionsfremmende, for det fordyrer indkøbet af råvarer udefra; så snart man har brugt sine egne råvarer, sine egne foderstoffer, vil produktionsomkostningerne stige med 10 pct. Ordningen vil være neutral over for de forskellige produktionsformer inden for landbruget, og vi vil således komme væk fra det uretfærdige system, der i dag rammer producenterne af ænder og gæs.

Jeg vil yderligere gøre opmærksom på, at dette, skal vi kalde det merværdiafgiftssystem for landbruget i virkeligheden minder meget om det system, som fællesmarkedet nu indfører for landbruget. Vi har netop fået embedsmændenes rapport om fællesmarkedets ordninger på en række områder, og der findes her også en meget nøje gennemgang af fællesmarkedskommissionens forslag, som nu er godkendt af Ministerrådet, for det fremtidige afgiftssystem i fællesmarkedet. Landbruget er det område, hvor den væsentligste forskel fra den danske ordning er til stede. Det er således i fællesmarkedet, at landbrugerne ikke skal

omfattes af systemet på samme måde, som de bliver det her i landet.

De skal betale fuld afgift, når de indkøber deres råvarer, og de har ingen fradragsmulighed for det. De skal, når de videresælger deres egne produkter, opkræve afgift, men med en lavere sats end den almindeligt gældende sats dernede, formentlig 5-7 pct. Når de altså betaler 10 pct. for det, de indkøber, og opkræver 5-7 pct. af det, de selv sælger, opnår man en balancesituation, der muliggør, at landbruget slet ikke bliver omfattet af systemet.

Hvis vi går ind i fællesmarkedet i løbet af nogle år, må vi formentlig give landbruget samme ordning, som til den tid er gældende i fællesmarkedet — den skal jo træde i kraft fra 1970 — og derfor ville det system, jeg her har nævnt til overvejelse, i høj grad være i overensstemmelse med det, som danske landmænd skal indrette sig på på merværdiafgiftens område, når vi kommer ind i fællesmarkedet.

Jeg kan give hr. Svend Haugaard helt ret i, at det foreliggende forslag til lov om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter medfører en højst uheldig administration. Vi er også meget betænkelige ved det, kan egentlig ikke se nogen særlig tungvejende grund for, at man her indfører en særordning — specielt ikke når den er så administrationskrævende — og havde som hr. Svend Haugaard hellere set, at man havde forhøjet de sociale ydelser noget mere.

Til gengæld vil jeg sige til hr. Svend Haugaard, at om dette at ophæve kornordningen og tro, at man kan klare alt med et dumpingværn, kan i hvert fald én, der kender til industriens forhold, sige, at det ikke er nogen sikring. Det tager tid at få en dumpingsag behandlet. Der vil kunne importeres flere hundrede tusinde tons korn, før en eventuel dumpingtold træder i kraft, og en sådan kan ikke iværksættes med tilbagevirkende kraft. Det vil altså sige, at man ikke ville få nogen som helst sikkerhed mod dumping på et område, hvor dumping virkelig er en alvorlig mulighed. Vi kan altså ikke tilslutte os hr. Svend Haugaards tanker, men må dog sige, at vi til enhver tid vil være parat til at overveje og diskutere størrelsen af den udligningsafgift, der er foreslået.

[Antonsen.]

Nu da vi taler om landbrugets situation i almindelighed, vil jeg tillade mig at henvende opmærksomheden på, at mit parti for nylig har udsendt et forslag til revision af de kommunale skatter, og heri har vi peget på muligheden af, at de nuværende jordskatter i landbruget afløses af en såkaldt garantiskat — en skat, som kun skal betales af den enkelte landbrugsbesidder, såfremt hans indtægt af det pågældende landbrug er under en vis størrelse. Det vil medføre, at den, der kun ejer landbruget og ikke driver det som egentligt landbrug, men har det liggende måske på grund af spekulation eller som feriested, vil komme til at betale garantiskatten, mens den, der virkelig driver sin bedrift og får et overskud, vil slippe for garantiskatten. Også dette til overvejelse med henblik på fremtiden.

Må jeg endelig understrege, at vi igen her har et område, hvor det meget høje renteniveau virkelig har skadelige virkninger. Vi ser kun den løsning på det — det er jo ikke alene landbruget, men en lang række andre erhverv, der rammes hårdt af det høje renteniveau — at man virkelig indretter den økonomiske politik sådan, at vi kan opnå en generel nedsættelse af det høje renteniveau.

Som det er fremgået af mit indlæg, vil vi gerne medvirke til en landbrugsstøtte, også i det omfang, der er foreslået; men vi lægger afgørende vægt på, at man nu bruger de næste 2 år til at overveje andre fremgangsmåder end dem, vi har anvendt i nogle år, og som nu føres videre. Vi vil naturligvis også tage forbehold over for de enkelte lovforslag, indtil en nærmere belysning har kunnet finde sted under udvalgsarbejdet, og vi beklager som sagt meget, at der er alt for lidt tid til dette udvalgsarbejde.

Landbrugsministeren (Chr. Thomsen). Jeg vil gerne takke ordførerne, selv om det ikke har været dem alle, der har været helt tilfredse med alle lovforslagene.

Det har været nævnt, at forslaget til lov om forbrugerpriser på mejeriprodukter var indviklet. Der kunne godt findes en lettere måde, men så ville man ikke ramme den rigtige pris. Som det er foreslået her, tror jeg, at man faktisk vil kunne fastholde den nuværende pris næsten med matematisk

nøjagtighed, og det er det, der har været tilsigtet ved udformningen af lovforslaget.

Hr. Niels Eriksen talte i mørke toner om kvægholdet. Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger herom, men kun sige, at det selvfølgelig er rigtigt, når hr. Niels Eriksen sagde, at det var eksporten, der var afgørende for rentabiliteten. Men jeg vil da allivel gerne sige, at både de lovforslag, vi tidligere har gennemført, og de, som er fremsat her nu, trods alt har ganske væsentlig betydning for kvægholdet her i landet.

Jeg må straks sige, at nogen ny brødkornsordning ser jeg mig ikke i stand til at gå ind for. Jeg har ment, at den brødkornsordning, vi i sin tid havde, var alt for dyr, alt for besværlig at administrere og ikke gav landmændene fordele i forhold til, hvad kornloven i sin tid kostede staten.

Hr. H. C. Toft talte så meget om de unge. Vi har jo et lovforslag liggende om første-gangsetablerede; vi søger nu at indarbejde det kontante tilskud, der har været nævnt andre steder, i hele denne lovgivning, og jeg regner med, at det lykkes folkettinget at få lovforslaget som helhed vedtaget, inden folkettinget rejser hjem.

Hr. Chr. Rasmussen og hr. Morten Lange efterlyste andre former for forhandling næste gang. Ja, jeg vil da meget gerne have andre forhandlingsformer end dem, vi har haft denne gang. Nu kommer det vel på en måde an på, hvordan markedsforholdene for landbruget egentlig kommer til at arte sig i næste periode. Hvis det bliver en realitet på et eller andet tidspunkt — om 2 eller 3 år eller et andet åremål — at vi kommer ind i et bredt fælles europæisk marked, vil det jo være sådan, at en del af de ting, som vi lovgiver om i dette sæt lovforslag her, simpelt hen så på en måde vil være klaret for os, fordi vi må følge de regler og priser, som ansættes inden for det store fællesmarked.

Så nævnte hr. Morten Lange en del om målsætningen. Se, når man taler både om landbrugslove og landbrugsstruktur, er det i sig selv klart, at det i perioder, hvor man ikke aner, hvilke afsætningsmuligheder man har om 2 eller 3 år, er meget svært at lave en virkelig målsætning for landbruget. Den vil egentlig først kunne skabes, når man kommer ind i sådanne markedsforhold, at

[Landbrugsministeren.]

man har et stabilere grundlag at tilrettelægge hele landbrugets fremtidige udvikling efter.

Må jeg lige sige til hr. Svend Haugaard, der igen taler så meget om foderkornsprisen, at jeg ikke skal genoptage nogen stor diskussion med ham her i dag. Jeg mener, at de forestillinger, hr. Svend Haugaard har om kornlovens ulemper, mildt talt er meget overdrevne. Der er i alle tilfælde én ting, der ikke er rigtig i hr. Svend Haugaards fremstilling, og det er, at han gentagne gange siger: det er de mindste landmænd, der må betale, fordi man har en foderkornsordning. Efter at de har delt de 50 mill. kr., som staten forlods putter i kornpuljen, og de afgifter, der opkræves, er det ikke de mindre landmænd, der betaler, men tværtimod, havde jeg nær sagt, dem, der har store svinebesætninger på de noget større familiebrug. Denne fremstilling af, at det specielt er de mindre landbrug, der betaler for foderkornsordningen, er fejlagtig; den har ikke noget med realiteten at gøre.

Svend Haugaard: Jeg må lige sige til den sidste bemærkning om de overdrevne forestillinger om kornordningens ulemper, at hvis landbrugsministeren havde hørt alt, hvad jeg sagde, ville han vide, at jeg netop fremførte dette med de 50 mill. kr. og sagde, at man nok fik compensation til gruppen som sådan, men at det var de aktive — de, der virkelig producerer noget — der kom til at betale, mens de mindre aktive fik fordel af det. Det kalder jeg ikke en retfærdighedshandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Thestrup): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at de 4 lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indeværende møde

lade foretage valg af det udvalg, som det nu blev besluttet at nedsætte:

Man gik altså til:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. m.,

forslag til lov om en kornordning for høst-årene 1967-68 og 1968-69,

forslag til lov om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter

og

forslag til lov om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter.

Valgt blev: *Chr. Rasmussen, Bladt, Poul Dalsager, Per Hækkerup, Kampmann, A. W. Larsen, Teichert, Niels Eriksen, Anders Andersen, Per Federspiel, Peter Larsen, H. C. Toft, Ninn-Hansen, Niels Ravn, Morten Lange, Thomas Christensen og Svend Haugaard.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af vandløbsloven.

(Lovforslaget (nr. 163) findes i tillæg A. sp. 2919, fremsættelsen i tidenden sp. 4407).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Chr. Rasmussen: På mit partis vegne kan jeg anbefale den foreslåede udsættelse af revisionen af loven.

Peter Larsen: Venstre anbefaler.

H. C. Toft: Det gør det konservative folkeparti også.

Morten Lange: Vi anbefaler udsættelsen med sorg, men håber, at loven bliver bedre ved lagring.

Svend Haugaard: Det radikale venstre tilslutter sig alle de øvrige ordførere.

Antonsen: Ja, vi kan kun beklage, at der ikke er tid til også at få denne lov revideret nu. Vi har før givet udtryk for, at vi lægger stor vægt på at komme videre med en løs-